

Voor clusteroverleg preventie en mentale gezondheid

April 2020

Wat is van belang voor GGD GHOR Nederland i.r.t. de motie van CU:

overwegende dat er grote zorgen zijn over de langetermijneffecten van de coronacrisis voor het mentaal welzijn van zorgpersoneel, patiënten en de samenleving als geheel; overwegende dat het van belang is om middels preventie deze gevolgen in te perken en daarnaast tijdig voorbereidingen te treffen met het oog op een te verwachten toename van mensen die mentale hulp nodig hebben; verzoekt de regering, samen met relevante veldpartijen op korte termijn preventieve maatregelen te nemen om de negatieve gevolgen voor het mentaal welzijn te beperken, en daarnaast verschillende scenario's uit te werken voor opvang van een toenemende vraag naar ggz en geestelijke verzorging, waarbij aandacht is voor specifieke doelgroepen zoals zorgpersoneel, patiënten en huidige ggz-cliënten

Wat ons aanspreekt in de motie is dat deze zich richt op specifieke doelgroepen (zorgpersoneel, patiënten...), maar ook op de samenleving als geheel. De huidige crisis treft iedereen. Heel veel mensen hebben persoonlijk te maken met verlies van gezondheid, dierbaren, werk of onderneming, inkomen, onderwijs, sociale contacten en vrijheden. Sommigen hebben ook te maken met verlies van veiligheid doordat ze thuis moeten blijven in een onveilige situatie. Vooral het zorgpersoneel krijgt te maken met langdurige overbelasting en traumatische ervaringen. *Overigens kunnen er ook positieve lange termijneffecten op mentale gezondheid worden verwacht als gevolg van de coronacrisis, de relatieve rust, het niet meer moeten, overprikkeling of het besef dat je hier niet alleen in staat.* Hoelang deze crisis gaat duren weten we nog niet; we leven gedurende een onbepaalde periode in onzekerheid, blootstelling aan verhoogde risico's en mogelijk ook angst. De coronacrisis zal bovendien leiden tot een economische recessie. We kunnen verwachten dat hierdoor sociaaleconomische gezondheidsverschillen eerder groter dan kleiner worden.

Reden om ons niet alleen op de korte termijn te richten maar ook na te denken over de lange termijn. En reden om niet alleen naar kwetsbare groepen te kijken, maar ook breed in te steken vanuit publieke gezondheid.

5 Bullits:

1. In de motie wordt aandacht gevraagd voor de huidige groep GGZ-patiënten. Wij zouden graag ook in beeld krijgen wat de actuele situatie is van de *bekende kwetsbare groepen* in Nederland ((10)(2e)) doet momenteel (o.a. samen met GGD'en onderzoek i.o.v. LOT-C) en deze informatie benutten voor beleidsinformatie welke omgezet kan worden in gerichte acties of maatregelen t.b.v. deze kwetsbaren groepen:
 - mensen in huiselijk geweld-situaties, hierbij rekening houdend dat deze groep 'onzichtbaarder' is geworden, omdat ook hulpverleners niet over de vloer komen en slachtoffers niet op plekken waardoor gemeld kan worden
 - mensen met een bekende en blijvende psychische/sociale kwetsbaarheid en verhoogd risico op ontregeling
 - mensen met een ernstige psychische/sociale kwetsbaarheid, verhoogd risico op ontregeling en gebrek aan basisvoorzieningen en/of zorg (dak/thuislozen en OGGZ-groep)
 - asielzoekers (?) deze zijn niet opgenomen in het onderzoek van (10)(2e) maar is zeker een doelgroep die als extra kwetsbaar bekend is. (kan COA, de MOA en instituten als

PHAROS, etc. iets betekenen om in beeld te brengen wat de actuele situatie en behoeften zijn)

2. *Aandacht voor jeugd.* Evt. een extra monitor jeugd uitzetten. We signaleren veel ongerustheid over het mentaal welzijn van de jeugd. De vrij lange periode van beperkte bewegingsvrijheid, het omgaan met angst, dat heeft - zeker als het allemaal lang duurt - effect op kinderen en jongeren, stress heeft effect op hormonen, groei, gedrag e.d. Goed om dat in beeld te krijgen en net als voorgaande punt beleidsinformatie uit te genereren. De scholen gaan nu volop aan de slag met de kinderen. Daar kan de jeugdgezondheidszorg een goede rol hebben om preventief mentaal welbevinden te versterken en te signaleren welke kinderen extra zorg nodig hebben.
3. *Aandacht voor getroffen.* Zet een monitor uit naar nabestaanden van slachtoffers. Door de corona maatregelen hebben mensen slecht afscheid kunnen nemen van dierbaren die naar de IC gingen en/of die begraven werden. Dit heeft zijn weerslag op het verwerken van verdriet. Goed om in beeld te krijgen wat de behoeften van deze groep is om het verdriet een plek te geven. In dit kader wordt ook nagedacht over een herdenking(sbijsamenkomst) voor nabestaanden van getroffen, en wordt door Slachtofferhulp NL casemanagers ingezet t.b.v. de ondersteuning van deze doelgroep.
4. Het mentaal welzijn van de *samenleving als geheel* als gevolg van de crisis wordt via de burgerpanels van de GGD'en in samenwerking met RIVM momenteel onderzocht. De uitkomsten zullen benut worden voor (preventieve) interventies op korte termijn, maar ook voor de lange termijn. Belangrijk om *extra te monitoren* en (via burgerpanels?) extra bij volwassenen en ouderen welzijn te meten. Mn bij ouderen kan de klap ook hard zijn – zij verliezen relatief veel leeftijdsgenoten en zijn mogelijk extra bezorgd over hun eigen leven. Er wordt een Informatie en Verwijscentrum ingericht met twee takken: een voor (zorg)professionals en een voor de bevolking.
5. Voor de langere termijn zijn de effecten en naweeën van de crisis op de mentale gezondheid in de samenleving van belang om te monitoren en mee te nemen in de reguliere cyclus van onderzoek (*landelijke gezondheidsmonitor*) en te vertalen naar het gemeentelijke gezondheidsbeleid. Bijv. uitbouw van programma's ihkv positieve gezondheid.
6. Mentaal welzijn en gedrag hangen sterk samen en met name *middelengebruik* schijnt toe te nemen. Het Trimbos onderzoekt op dit moment bij het algemene publiek hoe hun welzijn en middelengebruik zich ontwikkelt onder invloed van de Coronacrisis. De uitkomsten hiervan zouden besproken kunnen worden met de partijen die in het *Nationaal Preventieakkoord* de afspraken rond roken en alcohol hebben ondertekend om tot verdere preventieafspraken te komen. Voorstel is om met partijen van het NL-preventie akkoord te bespreken welke extra afspraken en maatregelen nodig zijn.